

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název: *Konceptuální umění a environmentální estetika*

Autorka: BcA. Tereza Esopová

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Štěpán Kubalík, Ph.D.

Tereza Esopová se ve své diplomové práci chopila tématu, jehož zajímavost neunikla mnohým, málokdo mu však věnoval systematickou pozornost. Diplomová práce nese název *Konceptuální umění a environmentální estetika* a klade si za cíl prozkoumat blízkost těchto pouze na první pohled nesouvisejících oblastí. Jak konceptuální umění, tak i environmentální estetika, přispěly významným způsobem k znovupromyšlení estetické teorie v posledním půlstoletí. Obojí znamenalo zpochybnění tradičních přístupů, jak v umění, tak i v estetické teorii. Pro téma diplomové práce je ústřední potřeba vyplývající z těchto pohybů, tj. potřeba revidovat tradiční novověký pojmový aparát filozofické estetiky.

Významnou tendencí vznikajícího konceptuálního umění byla snaha jeho představitelů vykročit nejen mimo omezení daná tradičním chápáním uměleckých druhů a médií, ale doslova úsilí vykročit i mimo zdi galerií a muzeí, mj. do okolního městského i přírodního prostředí. Estetická teorie vnímavá vůči tomuto uměleckému směřování musela přehodnotit nejen řadu dílčích pojmů (estetický postoj, estetická zkušenost, estetický objekt, idea nezainteresovanosti, aj.), ale i samotnou konfiguraci svého pole zkoumání. Ústřední, někdy až hegemonné postavení umělecké tvorby a recepce, se otřásl, a teoretickému pohledu se objevily dříve málo přitažlivé okraje. V těchto posunech pak pramení úzká souvislost mezi konceptuálním uměním jakožto jedním z důležitých faktorů tohoto mnohvrstevnatého procesu a environmentální estetikou jakožto jeho reflexí, která ústí v revizi tradiční estetické teorie.

Tereza Esopová se snaží postupovat ve své práci systematicky. Na straně konceptuálního umění znovu otevírá problém materiality, který vyvolalo právě – často zúženě chápané – konceptuální umění. Zde Esopová kriticky rozebírá jeden z výrazných současných postojů k tomuto tématu, přístup Elisabeth Schellekens a Petera Goldieho. Vynoření se druhého problému, kterému se autorka bakalářské práce věnuje, spadá – nikoli náhodou – do stejné doby jako vznik konceptuálního umění, tedy do šedesátých let minulého století. Souvisí právě

se vznikem environmentální estetiky a jeho součástí je úsilí nereduktivně uchopit rozdíl mezi oblastí uměleckého a oblastí mimouměleckého, zejména přírodního estetika.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí. V první z nich se její autorka věnuje tézím, které jsou v souvislosti s konceptuálním uměním notoricky spojeny, tedy již zmíněné otázce média, vztahu mezi objektem a významem a staronově položenému problému autorské intence. Esopová se kriticky staví k dualistickému chápání konceptuálního umění, které identifikuje u výše diskutovaných autorů a klade otázku po jeho alternativách. Odtud se její pozornost přesouvá k pojmu prostředí čili environmentu, jakožto jednomu z fundamentálních pojmů, se kterými ve své revizi tradičního pojmového aparátu přišla právě environmentální estetika.

Autorka v samostatných částech rozebírá přístupy tří nejdiskutovanějších environmentálních estetiků, Ronalda Williama Hepburna, Arnolda Berleanta a Allena Carlsona. Hledá v jejich díle překryvy a paralely s problémy spojenými s konceptuálním uměním a pokouší se nalézt v reflexích mimouměleckých oblastí odpovědi pro řešení otázek, jež vyvolaly v umělecké oblasti konceptuální tendence. Esopová svůj výklad doplňuje dle svého názoru vhodně volenými příklady, které z hlediska svého cíle vhodně komentuje. Postupně touto cestou dospívá k do značné míry přesvědčivému potvrzení své kritiky dualismu a otevírá řadu dalších zajímavých problémů.

Diplomová práce Terezy Esopové by mohla být jistě lepší, některé její zákruty a exkurzy se mohou zdát čtenáři jako nikoli nezbytné. Naopak pokud jde o ústřední pojmy (jako je např. pojem environmentu), bylo by možné pro podporu její pozice sestoupit k hlubším a propracovanějším koncepcím. Text je však psán se zaujetím a vzhledem do zkoumané problematiky, neschází mu pro daný rozsah potřebná erudice, ani vůle vydat se nevyzkoušenými cestami. Po technické, gramatické a stylistické stránce práce odpovídá příslušným nárokům. Vzhledem k tomu, že řada možných cest a souvislostí zůstala nevyužita – jako u každého odborného textu – lze jen doporučit, aby autorka na svá zkoumání v budoucnu navázala.

Na základě výše uvedeného doporučuji diplomovou práci Terezy Esopové k obhajobě a pokud se její autorka uspokojivě vyrovná s námitkami a připomínkami oponenta, navrhuji hodnotit ji stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze 2. 9. 2022

Ondřej Dadejík